

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/3/2022
Identifikačné číslo spisu: 8712215634
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Mederová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8712215634.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Mederovej a členiek senátu JUDr. Aleny Prieceľovej a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobcu 1/: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom Špitálska 2206/6, 814 55 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 30 854 687, žalobcu 2/: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 00 681 156, obaja zast. Martin Pavle s. r. o., so sídlom Pribinova 4, 811 09 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 860 450, proti žalovanému: Dobrá cesta, občianske združenie so sídlom J. Curie 3760/2, 058 01 Poprad, IČO: 37 790 986, zast. HKP Legal, s.r.o., so sídlom Križkova 9, 811 04 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 727 334, o zaplatenie 52.596,22 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9Cb/146/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. novembra 2020, č. k. 3Cob/50/2020-583, v spojení s opraveným uznesením Krajského súdu v Prešove zo 7. decembra 2021, č. k. 3Cob/50/2020-667, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. novembra 2020, č. k. 3Cob/50/2020-583, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove zo 7. decembra 2021, č. k. 3Cob/50/2020-667, a vec v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. novembra 2020, č. k. 3Cob/50/2020-583, v spojení s opravným uznesením zo 7. decembra 2021, č. k. 3Cob/50/2020-667, v prvom výroku potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 31. januára 2020, č. k. 9Cb/146/2014-448, v napadnutom výroku I. II. a IV. a v druhom výroku priznal žalobcom proti žalovanému spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie potvrdzovaným rozsudkom vo výroku I. rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 52.596,22 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy

52.596,22 eur od 27.06.2012 do zaplata, to všetko v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, vo výroku II. konanie voči žalobcovi 1/ zastavil, vo výroku III. žalovanému pri zastavení konania voči žalobcovi 1/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi 1/ vo výške 100 % účelne vynaložených trov konania, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník a vo výroku IV. priznal žalobcovi 2/ voči žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % účelne vynaložených trov konania, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvej inštancie pri rozhodnutí vychádzal zo zistenia, že žalobca 2/ zastúpený Fondom sociálneho rozvoja ako sprostredkovateľským orgánom uzatvoril so žalovaným dňa 19.02.2010 Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 096/2010-IZ-4.0/V, ktorá bola doplnená dodatkom č. DOD/01-2011/096/2010-IZ-4.0/V a dodatkom č. DOD/02-2011/096/2010-IZ-4.0/V (ďalej len „Zmluva“). Predmetom tejto Zmluvy bola úprava práv a povinností zmluvných strán súvisiacich s poskytnutím nenávratného finančného príspevku zo strany žalobcu na realizáciu aktivít žalovaného v rámci projektu s názvom „Moja cesta k samozamestnaniu“. Celkové oprávnené výdavky na realizáciu projektu predstavovali 196.082,40 eur, z čoho mal žalobca poskytnúť žalovanému ako zálohu 52.596,22 eur a žalovaný mal zabezpečiť 5 % z celkových oprávnených výdavkov na realizáciu projektu. Na účet žalovaného bolo 26.03.2010 poukázaných 52.596,22 eur, z toho z prostriedkov Európskej únie bolo 44.706,79 eur a z prostriedkov štátneho rozpočtu 7.889,43 eur. Žalovaný nerealizovaním projektu v súlade so Zmluvou, a to nerealizovaním aktivít projektu v zmysle časového harmonogramu, porušil svoj zmluvný záväzok týkajúci sa vecnej a časovej realizácie projektu. Žalobca 12.04.2012 v súlade s článkom 9 ods. 2, 2.4. písm. d/, e/, h/ a j/ všeobecných zmluvných podmienok odstúpil od zmluvy. Toto odstúpenie bolo doručené žalovanému 07.05.2014, čím došlo v súlade s článkom 9 bod 2, ods. 2.8 všeobecných zmluvných podmienok k účinnosti odstúpenia od zmluvy. Keďže žalovaný v lehote 50 kalendárnych dní odo dňa doručenia odstúpenia od zmluvy nevrátil dlžnú sumu poskytovateľovi, poskytovateľ 19.04.2012 zaslal žalovanému žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov, ktorú si žalovaný prevzal 12.05.2012. Žalobca 1/ vzal podaním doručeným súdu 04.12.2019 žalobu proti žalovanému späť a požiadal o zastavenie konania. Súd prvej inštancie mal z výsledkov dokazovania za preukázané, že nenávratný finančný príspevok bol žalovanému poskytnutý prostredníctvom žalobcu 1/ v rámci jeho úloh, ktoré vymedzil jeho zriaďovateľ a žalobca 1/ ako právny nástupca Fondu sociálneho rozvoja je vo veci aktívne legitimovaný ako nositeľ hmotnoprávných práv a povinností vyplývajúcich z uvedeného právneho vzťahu. Žalobca 2/ uzatvoril Zmluvu ako samostatný subjekt, v dôsledku čoho je žalovaný povinný vrátiť nenávratný finančný príspevok poskytovateľovi - žalobcovi 2/. Súd prvej inštancie konanie vo vzťahu k žalobcovi 1/ zastavil. Odstúpenie žalobcu od Zmluvy posúdil ako platné, pričom mal za to, že pokiaľ žalobca 1/ odstupoval od Zmluvy z dôvodu podstatných porušení Zmluvy, nebol dôvod poskytnúť žalovanému dodatočnú lehotu. Keďže žalovaný porušil Zmluvu, je povinný poskytnuté finančné plnenie žalobcovi 2/ vrátiť. Súd prvej inštancie predmet sporu právne posúdil podľa § 351 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Úrok z omeškania priznal žalobcovi v súlade s ustanovením § 365 prvá veta a § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. januára 2013, ustanovením § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 21/2013 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. januára 2013 a ustanovením § 3 ods. 1 a 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. januára 2013. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ustanovenia § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „C. s. p.“) v spojení s ustanovením § 262 ods. 1 C. s. p., resp. ustanovenia § 255 ods. 1 C. s. p. v spojení s ustanovením § 262 ods. 1 C. s. p., a s ohľadom na čiastočné späťvzatie žaloby žalobcom a úspech žalobcu 2/, priznal žalovanému proti žalobcovi 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a žalobcovi 2/ priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v rozsahu výroku, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 52.596,22 eur s príslušenstvom, výroku o zastavení konania voči žalobcovi 1/ a výroku, ktorým súd priznal žalobcovi 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, podal žalovaný odvolanie. Namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že prišlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietané porušenie práva na spravodlivý proces a inú vadu konania videl žalovaný v postupe súdu prvej inštancie, ktorým súd umožnil pristúpenie žalobcu 2/ do konania. Od začiatku konania bolo zrejmé, že žalobca 1/ nie je aktívne legitimovaným subjektom, teda absentoval dôvod, pre ktorý môže byť umožnené pristúpenie ďalšieho účastníka do konania. Nesprávne právne posúdenie veci videl žalovaný v tom, že žalobca 2/ nie je aktívne vecne legitimovaný, keďže z ustanovenia § 28b zákona č. 528/2008 Z.z. vyplýva, že žalobca 2/ je správcom pohľadávky a štát je jej nositeľom. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu zmenil tak, že žalobu zamietla a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

5. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správne právne závery. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu v súlade s § 387 ods. 2 C. s. p., poukázal. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že žalobca 2/ v zastúpení Fondom sociálneho rozvoja ako poskytovateľ a žalovaný ako prijímateľ uzatvorili dňa 19.02.2010 Zmluvu, ktorej predmetom bola úprava práv a povinností zmluvných strán súvisiacich s poskytnutím nenávratného finančného príspevku zo strany žalobcu na realizáciu aktivít žalovaného v rámci projektu s názvom „Moja cesta k samozamestnaniu“.

6. Právne postavenie žalobcu 1/ vyplýva zo zriaďovateľskej listiny z 15.02.2007 v znení Dodatku č. 1 z 01.08.2008, Dodatku č. 2 z 13.01.2011, Dodatku č. 3 z 19.03.2014, Dodatku č. 4 z 09.03.2015 a zo splnomocnenia z 01.04.2014. Obe splnomocnenia v bodoch 4.3.13, resp. 4.3.14 obsahujú aj právnu úpravu v oblasti správy pohľadávok. Ďalšie splnomocnenie o delegovaní právomoci riadiaceho orgánu z 02.11.2007 spadá do oblasti pred uzavretím Zmluvy. Dňa 08.03.2010 bola žalovanému poskytnutá zálohová platba. Žiadosťou o vrátenie finančných prostriedkov z 19.04.2012 MPSVR SR - Fond sociálneho rozvoja vyzval žalovaného na vrátenie finančných prostriedkov z dôvodu, že žalovaný nerealizoval projekt riadne a včas. Fond sociálneho rozvoja oznámil žalovanému, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako riadiaci orgán pre operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia zastúpený Fondom sociálneho rozvoja oznámil žalovanému, že na základe výsledkov kontroly na mieste zistil porušenie Zmluvy špecifikované pod bodmi 1 a 2. Žalovaný ako procesná sporová strana nespochybnil relevantným spôsobom účinky doručenia odstúpenia od Zmluvy (čl. 9 bod 2.8 VZP k Zmluve v spojení s čl. 13 bod 2 VZP). Odvolací súd bolo toho názoru, že ktorákoľvek z popísaných skutočností bola sama o sebe dôvodom na odstúpenie od Zmluvy zo strany poskytovateľa príspevku. Žalovaný porušenie povinností počas konania pred súdom prvej inštancie ani pred odvolacím súdom nepoprel.

7. Odvolací súd poukázal na § 344 Obchodného zákonníka, podľa ktorého od Zmluvy možno odstúpiť iba v prípadoch, ktoré ustanovuje zmluva alebo tento alebo iný zákon a § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého strana, ktorej pred odstúpením od zmluvy poskytla plnenie druhá strana, toto plnenie vráti, pri peňažnom záväzku aj s úrokmi z omeškania. V zmysle čl. 9 bod 2.1 a čl. 10 ods. 2 a ods. 6 Všeobecných zmluvných podmienok, ak dôjde k odstúpeniu, prenajímateľ je povinný vrátiť poskytovateľovi nenávratný finančný príspevok vyplatený do času odstúpenia, a to do 50 dní od doručenia žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov. Podľa odvolacieho súdu bolo pre rozhodnutie relevantné to, že žalovanému bolo oznámené odstúpenie od zmluvy. Odstúpenie od zmluvy sa ako jednostranný právny úkon stáva perfektným tým, že dôjde do dispozície adresáta. Pri hodnotení tejto dispozícinej sféry nie je rozhodujúce, že zásielku adresát neprevzal a že sa s dôjdeným prejavom vôle aj skutočne neoboznámil. K perfektnosti odstúpenia nie je potrebný ani súhlas adresáta, ani prípadné

rozhodnutie súdu. Odvolací súd vzhľadom na prijaté skutkové závery nemá pochybnosti o tom, že boli dané dôvody na odstúpenie od zmluvy, preto nemal pochybnosti ani o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie.

8. Vzťah medzi žalobcami je podľa odvolacieho súdu možné posúdiť ako vzťah zo zastúpenia. Aplikácia ustanovenia § 22 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ktorého aplikáciu nevylučujú zriaďovateľské listiny, či obsahy splnomocnení a ani aplikácia zákona č. 528/2008 Z. z., o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva neodôvodňuje záver, že by vo vzťahu medzi žalobcami nešlo o zastúpenie. Ide o tzv. zastúpenie deklarované nielen v samotnej Zmluve, ale i pri realizácii ďalších úkonov medzi poskytovateľom príspevku a prijímateľom. Zástupca (žalobca 1/) v týchto právnych úkonoch nerobil vlastné vyhlásenie vôle, nekonal vo svojom mene na účet zastúpeného. Z právnych úkonov zástupcu vznikali a vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému. Z výsledkov dokazovania nevyplýva, že by obaja žalobcovia mali voči žalovanému spoločnú pohľadávku s tým, že každý z nich môže požadovať od dlžníka splnenie celej pohľadávky, a ten je povinný ju ju uhradiť. Žalobcovia neprodukovali v rámci procesného útoku skutočnosti o aktívnej veriteľskej solidarite. Podania žalobcu 1/ podľa odvolacieho súdu svedčia o tom, že vymáhaná pohľadávka patrí žalobcovi 2/. Takýto záver vyplýva nielen z obsahu Zmluvy, ale i z obsahu tých ustanovení zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovaných z fondov Európskeho spoločenstva, ktoré hovoria o postavení riadiaceho orgánu - poskytovateľa príspevku i prijímateľa príspevku, na ktoré odkazujú obaja žalobcovia. Riadiacim orgánom a poskytovateľom príspevku bolo ministerstvo a má právo na to, aby mu bolo prisúdené žalované plnenie, ktoré vyplynulo z odstúpenia od zmluvy. K námietke nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu 2/ odvolací súd uviedol, že s prihliadnutím na ust. § 3 písm. c/ zákona č. 374/2014 Z. z., o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov je táto odvolacia námietka nedôvodná.

9. Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd odvolanie žalovaného za nedôvodné a podľa § 387 ods. 1 a 2 C. s. p., rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p., v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p. Žalobcovia boli v konaní úspešní v celom rozsahu, preto im súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 C. s. p., súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu podal žalovaný dovolanie, ktorým dovolaciemu súdu navrhuje, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania je podľa žalovaného daná podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

11. Žalovaný namieta, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a neurčitý a poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd priznal obom žalobcom spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania, pričom žalobca 1/ už nebol stranou sporu v odvolacom konaní, keďže súd prvej inštancie v rámci výroku II. rozsudku konanie voči žalobcovi 1/ zastavil. Žalobca 1/ už preto nebol sporovou stranou v odvolacom konaní, nemohol mu preto vzniknúť ani akýkoľvek nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný namieta aj záver odvolacieho súdu, že nárok na náhradu trov odvolacieho konania je nárokom solidárnym, hoci v bode 48 odôvodnenia rozsudku odvolací súd uviedol, že z výsledkov dokazovania nevyplýva, že by obaja žalobcovia mali voči žalovanému spoločnú pohľadávku a že žalobcovia v konaní neprodukovali skutočnosti o aktívnej veriteľskej solidarite. Žalobcovia v konaní neboli v postavení nerozlučného procesného spoločenstva podľa § 77 C. s. p. ani núteného procesného spoločenstva podľa § 78 C. s. p. Za úspech v konaní nie je možné považovať zastavenie konania z dôvodu procesného úkonu samotného žalobcu 1/, keďže k tomuto úkonu prišlo na základe nesprávnych právnych úvah žalobcu 1/ a nie na základe konania žalovaného. Výrok II. rozsudku odvolacieho súdu je preto nepreskúmateľný a arbitrárny, keďže absentujú akékoľvek úvahy odvolacieho súdu o existencii solidárneho záväzku na strane žalobcov. Uvedené podľa žalovaného napĺňa dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

12. Žalovaný v rámci odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie namietal nesprávny procesný postup súdu, keď pripustil prístupenie žalobcu 2/ do konania a vyhovel späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu 1/, keďže takýmto postupom žalobcov prišlo k obídenu inštitútu zámeny účastníkov upravenom v § 92 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Odvolací súd sa s uvedenou námietkou žalovaného vôbec nevysporiadal a ani sa ňou nezaoberal. Obídenu tohto inštitútu priamo preukazuje najmä následné späťvzatie žaloby zo strany žalobcu 1/. Účelom konania žalobcu 1/ bolo, aby na jeho miesto v konaní nastúpil iný subjekt, pričom tento postup upravuje inštitút zámeny účastníkov, ktorý bol zo strany žalobcov obídenu. Nesprávnym postupom súdu prvej inštancie bolo žalovanému odňaté procesné právo neudelit' súhlas so zámenou účastníkov v zmysle § 92 ods. 4 O. s. p. Odvolací súd sa s uvedenou odvolaciu námietkou nevysporiadal, preto je potrebné rozsudok odvolacieho súdu považovať za nepreskúmateľný a arbitrárny.

13. Žalovaný v konaní namietal nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu 2/, a to na základe kogentnej úpravy zákona č. 374/2014 Z. z., o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pohľadávkach štátu“). Podľa § 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu tento zákon sa nevzťahuje na pohľadávky štátu vzniknuté z realizácie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie financovaných z fondov Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu podľa osobitných predpisov v správe certifikačného orgánu a v správe orgánu finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka voči Európskej komisii. V konaní neboli preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že predmetom konania bola pohľadávka v správe certifikačného orgánu alebo orgánu finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu voči Európskej komisii. Odvolací súd nesprávne aplikoval tento právny predpis a dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Odvolací súd odignoroval ustanovenie § 3 ods. 4 písm. a/ zákona o pohľadávkach štátu, ktorý priamo stanovuje vecnú pôsobnosť tohto zákona na pohľadávku uplatnenú v tomto konaní. Právny dôvod, na základe ktorého odvolací súd odmietol odvolaciu námietku žalovaného nemá oporu v zistenom skutkovom stave. Súd prvej inštancie a ani odvolací súd nedospeli k právnemu záveru, že by sa v danom konaní uplatňovala pohľadávka v správe certifikačného orgánu a už vôbec nie voči Európskej komisii. Napriek uvedenému odvolací súd vyhodnotil odvolaciu námietku žalovaného ako nedôvodnú na základe § 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu. Súd neuviedol žiadne úvahy ani preukázané skutočnosti, ktoré ho viedli k záveru, že došlo k naplneniu § 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu. Je pritom zrejmé, že v danom prípade sa jednalo o prostriedky, ktoré spadajú do Európskeho sociálneho fondu a nie poľnohospodárskeho fondu. Zmluva priamo stanovuje, ktorý subjekt je certifikačným orgánom (Ministerstvo financií Slovenskej republiky). Z uvedených dôvodov je potrebné rozsudok odvolacieho súdu považovať za nepreskúmateľný a arbitrárny. Uvedená právna otázka bola podstatná v tomto konaní z dôvodu, či v zmysle kogentnej úpravy zákona o pohľadávkach štátu je nositeľom aktívnej legitímácie štát, t. j. či nositeľom pohľadávky vzniknutej z poskytnutého príspevku je štát alebo žalobca 2/ ako samostatný a odlišný subjekt od štátu. Závery odvolacieho súdu v tomto smere sú podľa žalovaného nepreskúmateľné. Z dôvodu, že odvolací súd vyhodnotil námietku žalovaného o nedostatku aktívnej legitímácie na strane žalobcu 2/ ako nedôvodnú, dospel k záveru o existencii aktívnej legitímácie žalobcu 2/. Správnym právnym záverom je podľa žalovaného jedine záver, že z dôvodu aplikácie § 3 ods. 4 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu sa uvedený právny predpis vzťahuje na uplatnený nárok. V konaní nebolo sporné, že sa jedná o pohľadávku z príspevku zo spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, pričom tento zákon vyslovene stanovuje, že nositeľom pohľadávky je štát a žalobca 2/ je iba správcom, t. j. nie nositeľom tejto pohľadávky. Preto ani žalobca 2/ nie je v tomto konaní aktívne legitímovaný. Aj zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“) stanovuje, že žalobca 2/ je iba správcom pohľadávky. Pohľadávky zo Zmluvy môže uplatňovať iba Slovenská republika. Podľa názoru žalovaného otázka aktívnej legitímácie žalobcu 2/ ako správcu pohľadávky nebola ešte predmetom rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

14. K dovolaniu žalovaného doručili svoje vyjadrenie žalobcovia. Dovolaciu súdu navrhujú, aby dovolanie žalovaného odmietol alebo zamietol. Podľa žalobcov nesprávne právne posúdenie veci

nezakladá procesnú vadu zmätočnosti a žalovaný nepreukázal, akým konaním mu odvolací súd, resp. súd prvej inštancie, znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu poskytuje odpoveď na všetky podstatné skutkové a právne otázky nastolené v konaní. Vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci žalobcovia uviedli, že otázkou aktívnej legitímácie štátu, resp. jeho rozpočtových organizácií, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zaoberal v rozsudku sp. zn. 2Cdo/11/2005. Žalovaný podľa žalobcov ani nevymedzil dovolací dôvod tak, ako to požaduje ustanovenie § 432 C. s. p., keďže nekonkretizoval právnu otázku riešenú odvolacím súdom a neuviedol, ako ju riešil odvolací súd a zároveň neuviedol, ako mala byť táto otázka správne riešená. Žalobcovia poukázali na ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorými boli dovolania žalovaných odmietnuté, a to uznesenia sp. zn. 5Obdo/28/2017, sp. zn. 2Obdo/27/2017 a 3Obdo/50/2018. K časti dovolania, ktorou žalovaný smeruje proti výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalobcov z dôvodu, že žalobca 1/ už nemal byť sporovou stranou v odvolacom konaní, žalobcovia uviedli, že žalovaný odvolaním napadol aj výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o zastavení konania proti žalobcovi 1/. Uvedený výrok rozsudku súdu prvej inštancie sa preto nestal právoplatným a teda žalovaný sám zavinil, že žalobca 1/ bol naďalej stranou odvolacieho konania, z čoho mu aj vznikli trovy. Dovolanie v časti smerujúcej proti zastaveniu konania je podľa žalobcov zároveň neprípustné, pretože tento výrok nie je v neprospech žalovaného. Pristúpením žalobcu 2/ do konania prišlo k realizácii procesných práv žalobcu 2/ a nie procesných práv žalovaného. Predmetným pristúpením sa nekonalo a nerozhodovalo o procesných právach žalovaného. Námietky k pristúpeniu žalobcu 2/ boli posudzované odvolacím súdom aj v uznesení č. k. 4Cob/22/2016-394. Žalovaný tak žiada posúdiť procesnú otázku, ktorá už bola právoplatne rozhodnutá uznesením súdu prvej inštancie č. k. 9Cb/146/2014-359 a uznesením odvolacieho súdu č. k. 4Cob/22/2016-394. Otázka aktívnej legitímácie žalobcu 1/ je zložitá, existujú rôzne rozhodnutia v neprospech, ako aj v prospech súčasnej aktívnej legitímácie žalobcu 1/ a žalobcu 2/. Z dôvodu hospodárnosti a rýchlosti konania sa žalobca 1/ rozhodol vziať žalobu späť a ponechal žalobcu 2/ aby sám uplatňoval predmetný nárok. S nedôvodnosťou námietky žalovaného ohľadom nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu 2/ sa vysporiadal súd prvej inštancie, keď citoval rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/11/2005. Zmluvu zároveň uzatvoril žalobca 2/ a nie štát. Pri špecifikácii poskytovateľa ako zmluvnej strany nie je uvedené „Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky“, ale iba „Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky“. Pohľadávka žalobcu 2/ v tomto konaní vznikla na základe odstúpenia od Zmluvy a v zmysle § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka. Z ust. § 3 ods. 2 zákona o pohľadávkach štátu vyplýva právo a nie povinnosť pri uplatňovaní pohľadávok štátu konať v mene štátu. Keďže Zmluvu uzatvoril žalobca 2/ vo vlastnom mene, je podľa žalobcov rovnako oprávnený uplatňovať pohľadávku vo vlastnom mene. Žalovaný svoju námietku zakladá na zákone o pohľadávkach štátu, účinnosť uvedeného zákona ale nastala až po tom, ako nastali rozhodujúce hmotnoprávne skutočnosti dôležité pre konanie. Z ustanovení § 28 ods. 2 písm. a/ a d/ zákona č. 528/2008 Z. z. vyplýva, že riadiaci orgán (žalobca 2/) môže mať pohľadávku voči prijímateľovi (žalovaný) a tento riadiaci orgán vykonáva vo vlastnom mene úkony na započítanie vzájomných pohľadávok. Z § 28 ods. 8 zákona č. 528/2008 Z. z. vyplýva, že riadiaci orgán môže konať vo vlastnom mene a postupovať podľa osobitného predpisu.

15. Žalobcovia doručili súdu dňa 31.05.2022 podanie označené ako Doloženie aktuálnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, v ktorej žalobcovia poukázali na uznesenie najvyššieho súdu z 27. apríla 2022, sp. zn. 9Cdo/109/2020 a uznesenie najvyššieho súdu z 27. apríla 2022, sp. zn. 2Obdo/28/2021.

16. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom v súlade s § 429 C. s. p., bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a dôvodné.

17. Dovolateľ v konaní namietal vadu zmätočnosti zapríčinenú nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., a nesprávne právne posúdenie veci v právnej otázke, ktorá ešte doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená (dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

18. Najvyšší súd v prvom rade považuje za potrebné sa vysporiadať s otázkou nedostatočného odôvodnenia a tým nepreskúmateľnosti záverov odvolacieho súdu o aktívnej vecnej legitímácii žalobcu 2/. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku, s ktorým sa odvolací súd stotožnil a v súlade s § 387 ods. 2 C. s. p., naň v podrobnostiach poukázal, uviedol, že v danej veci uzatvoril žalobca 2/ Zmluvu ako samostatný subjekt a postup pri vrátení príspevku je upravený podľa § 28 ods. 1 a 8 zákona č. 528/2008 Z. z., pričom definícia pohľadávky z príspevku je uvedená v § 2 písm. l/ zákona č. 528/2008 Z. z., ktorý ju definuje ako pohľadávku štátu v správe riadiaceho orgánu na vrátenie príspevku alebo jeho časti na základe riadiacim orgánom zisteného porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, zmluvy alebo rozhodnutia o schválení žiadosti podľa § 12 ods. 1 zo strany prijímateľa alebo partnera. Žalovaný v odvolaní namietal, že práve toto ustanovenie priamo upravuje, že ide o pohľadávku štátu, teda štát je nositeľom pohľadávky z príspevku, pričom súd prvej inštancie pri svojom rozhodnutí vôbec nezohľadnil zákon o pohľadávkach štátu. Odvolací súd k tejto odvolacej námietke len stručne uviedol, že s prihliadnutím na ustanovenie § 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu je táto odvolacia námietka nedôvodná. Najvyšší súd konštatuje, že uvedené ustanovenie, na ktoré odvolací súd odkázal, sa v predmetnom zákone nenachádza. Už len z uvedeného dôvodu by vzhľadom na mimoriadnu stručnosť reakcie odvolacieho súdu, ktorá zároveň poukazuje na zákonné ustanovenie, ktoré sa v zákone o pohľadávkach štátu nenachádza, bolo možné uvažovať o nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu. Je preto možné len predpokladať, že odvolací súd mal na mysli ustanovenie § 1 ods. 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu.

19. Podľa § 1 ods. 3 písm. c/ zákona o pohľadávkach štátu tento zákon sa nevzťahuje na pohľadávky štátu vzniknuté z realizácie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie financovaných z fondov Európskej únie a prostriedkov štátneho rozpočtu podľa osobitných predpisov v správe certifikačného orgánu a v správe orgánu finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka voči Európskej komisii.

20. Uvedeným tak zrejme odvolací súd chcel uzavrieť, že zákon o pohľadávkach štátu sa v posudzovanej veci aplikovať nemá. Uskutočnil tak s nesprávnym uvedením zákonného ustanovenia, bez vysvetlenia pod ktorú alíneou predmetného ustanovenia zistený skutkový stav subsumoval a bez bližšieho zdôvodnenia svojho právneho názoru, ktoré si táto podstatná právna otázka vyžaduje. Zároveň nezohľadnil nadväzujúce ustanovenie § 1 ods. 4 zákona o pohľadávkach štátu, ktoré priamo odkazuje na pohľadávku štátu vzniknutú podľa osobitných predpisov vrátane zákona č. 528/2008 Z. z.

21. Aj napriek tomu, že § 387 ods. 2 C. s. p., odvolaciemu súdu umožňuje použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozhodnutia, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, nemožno opomenúť § 387 ods. 3 C. s. p., ktoré výslovne upravuje povinnosť odvolacieho súdu vysporiadať sa s aj s podstatnými odvolacími námietkami. Aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 C. s. p., je odvolací súd povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. novembra 2018, sp. zn. III. ÚS 314/2018). Podstatnou odvolacou námietkou v tomto prípade bola žalovaným ako odvolateľom namietaná aplikácia zákona o pohľadávkach štátu ako súčasť právneho posúdenia otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu 2/.

22. Z uvedených dôvodov najvyšší súd uzatvára, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v tejto otázke nedostatočne odôvodnené a jeho závery sú z tohto dôvodu pre najvyšší súd nepreskúmateľné.

23. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., pre nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. januára 2021, sp. zn. II. ÚS 120/2020, z ktorého vyplýva, že za súčasť procesného postupu súdu sa považuje aj rozhodnutie súdu, ktoré je vyvrcholením procesného postupu súdu a najdôležitejším procesným úkonom súdu. Podstatou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je vysvetlenie, objasnenie a obhájenie toho, ako súd procesne postupoval (vrátane toho, ako rozhodol) a ako také nemôže byť od doterajšieho procesného postupu oddelené. K naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., preto nedochádza

len absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou. Striktné oddeľovanie procesného postupu súdu a rozhodnutia, ktorý je jeho sumárom a výsledkom, nie je ústavne udržateľným konceptom, pretože celý faktický proces súdu a naň nadväzujúci myšlienkový proces hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný.

24. Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplýva i z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Súdny musí v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentmi vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, pričom nedodržanie tých požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (porovnaj napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

25. Z týchto dôvodov konštatuje najvyšší súd prípustnosť dovolania žalovaného v časti namietanej nepreskúmateľnosti záveru súdu o aktívnej vecnej legitímácii žalobcu 2/ podľa § 420 písm. f/ C. s. p., čím je zároveň daná dôvodnosť dovolania žalovaného. Najvyšší súd preto rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 C. s. p., zrušuje a podľa § 450 C. s. p., vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

26. Dovolací súd zároveň vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci namietanému dovolateľom uvádza, že vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie záverov odvolacieho súdu o aktívnej vecnej legitímácii žalobcu 2/, ktoré prakticky neposkytuje žiadne vysvetlenie, najvyššiemu súdu nie je umožnené pristúpiť k skúmaniu právneho posúdenia tejto otázky. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd neskúmal prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., i keď dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 431 ods. 2 C. s. p., a to pre absenciu riadneho odôvodnenia právnych záverov odvolacieho súdu, ktoré by takýto postup najvyššieho súdu umožnili.

27. K otázke nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd dáva za pravdu žalobcom, že žalovaný uplatnením odvolania i proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie o zastavení konania proti žalobcovi 1/ zapríčinil, že tento výrok rozsudku nenadobudol právoplatnosť a žalobca 1/ bol naďalej sporovou stranou, a to aj v žalovaným iniciovanom odvolacom konaní, v ktorom mu mohli vzniknúť trovy. Zároveň však najvyšší súd dáva za pravdu i dovolateľovi v tej časti, že výrok rozsudku odvolacieho súdu o povinnosti žalovaného nahradiť trovy odvolacieho konania žalobcom spoločne a nerozdielne je zmätočný, keďže v danom prípade nejde o nerozlučné ani o nútené spoločenstvo, kde by viaceré subjekty uplatňovali spoločné právo. Ide o špecifickú procesnú situáciu, kedy síce viaceré subjekty na strane žalobcu uplatnili to isté právo, avšak nie z dôvodu, že by išlo o spoločné právo a že by sa výrok rozhodnutia musel vzťahovať na všetky subjekty alebo že by to pre úspech v spore vyžadoval osobitný predpis, ale z dôvodu spornosti aktívnej vecnej legitímácie subjektu. Uvedený výrok odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov odvolacieho konania je preto zmätočný. Vzhľadom na záver najvyššieho súdu uvedený v bode 25. a vyššie odôvodnenia tohto rozhodnutia, ktorým najvyšší súd dospel k záveru o potrebe zrušiť rozsudok odvolacieho súdu vo výroku potvrdzujúcom rozsudok súdu prvej inštancie, v prípade výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania ide o závislý výrok, ktorý zrušením rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej stratil svoj podklad. Najvyšší súd preto zrušuje rozsudok odvolacieho súdu ako celok, vrátane výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

28. Vo vzťahu k časti dovolania žalovaného, ktoré smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie o zastavení konania voči žalobcovi 1/, najvyšší súd konštatuje, že i v tejto časti je dovolanie žalované prípustné a dôvodné. Žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie nesúhlasil so zastavením konania na základe späťvzatia žaloby žalobcom 1/ z dôvodu, že sa takýmto postupom žalobcu 1/ zneužil inštitút pristúpenia do konania. Súd prvej inštancie nevzhladol vážne dôvody v nesúhlase žalovaného so späťvzatím žaloby, preto konanie voči žalobcovi 1/ zastavil. Žalovaný následne aj v odvolaní namietal, že pripustením žalobcu 2/ do konania a následným zastavením konania na základe späťvzatia žaloby zo strany žalobcu 1/ prišlo k zneužitiu inštitútu pristúpenia do

konania. Odvolací súd k tejto odvolacej námietke neposkytol žalovanému žiadnu odpoveď. Keďže žalovaný so späťvzatím žaloby žalobcom 1/ nesúhlasil, je i v tejto otázke možné založiť prípustnosť dovolania žalovaného a nejde o dovolanie podané neoprávnenou osobou. O dovolanie podaného neoprávnenou osobou, teda osobou, v ktorej neprospech nebolo predmetné rozhodnutia vydané, by išlo v prípade, keby sa na prípadný nesúhlas žalovaného neprihliadalo (§ 146 C. s. p.) alebo by žalovaný so späťvzatím žaloby súhlasil. Vzhľadom na to, že odvolací súd sa s touto podstatnou odvolacou námietkou žalovaného žiadnym spôsobom nevysporiadal, je potrebné konštatovať nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj v tejto časti, a tým prípustnosť a dôvodnosť dovolania v súlade s § 420 písm. f/ C. s. p. Najvyšší súd preto v súlade s § 449 ods. 1 C. s. p., zrušuje rozsudok odvolacieho súdu aj v časti prvého výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zastavení konania voči žalobcovi 1/ a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

29. O trovách dovolacieho konania a trovách pôvodného konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.